

Op de Breedstraat wijk H nr. 297 te Utrecht woonde in de jaren 1830—1840 een lid van een aanzienlijk geslacht Carel Joseph van der Muelen, heer van Maarssebroek, medisch doctor, gehuwd met Maria Henrietta van der Muelen. Het echtpaar voerde een ruime staat en hield, vanzelfsprekend voor die tijd, een groot personeel aan. Als tijdsverschijnsel zijn enige mededelingen daarover wellicht interessant.

Het gezin bestond uit mijnheer en mevrouw Van der Muelen (in 1830 oud respectievelijk 47 en 44 jaar), twee zoons, één van 9 jaar en één van 3 jaar en acht dochters van 21 tot 5 jaar. De familie werd meestal verzorgd door zeven à acht bedienden, maar het verloop onder hen is in de periode 1830—40 opmerkelijk groot; in die betrekkelijk korte tijd versleet het gezin maar liefst 32 personeelsleden... Of mevrouw nu lastig was of de kinderen vol kattekwaad zaten, in ieder geval hoefde men niemand te ontzien, daar de markt kennelijk onuitputtelijk was.

Het personeel werd aangeduid met „titels”, die we heden ten dage vaak niet meer zouden gebruiken:

koetsier, huisknecht, keukenmeid, kindermeid, linnemeid, werkmeid, huisonderwijzeres, dienstmeid, knecht en kortaf meid. Over het algemeen waren de gediensstigen ouder dan men zou verwachten, de jongste werkmeid was 20 jaar, velen waren in de dertig, de oudste, de meid Truitje Schoeman was 50.

Van overal kwamen ze naar Utrecht toegestroomd: uit IJzendoorn, Doorn, Amerongen, Breda, Amsterdam, de deftige huisonderwijzeres natuurlijk uit Den Haag; Zutphen, Nijmegen, 's Gravenzande, Lienden, Veenendaal, Edam, Stuttgart, Warnsveld enzovoort. Velen hadden te Utrecht, Zeist, De Bilt en andere plaatsen reeds bij andere mevrouwen gediend.

In de periode daarop, 1840—1850, werd het rustiger in huis; zes meiden en knechten, waaronder de koetsier, dienden het gezin, dat nu ingekrompen was tot totaal acht personen. Onder die zes komen we enige namen tegen uit de eerste periode, waarvan koetsier Hendrik de Leeuw, geboren te IJzendoorn, wel de trouwste was.

Waarschijnlijk mogen we dus aannemen, dat de behandeling door mevrouw er uiteindelijk wel meegevallen is en dat het verloop van personeel misschien aan andere, willekeurige zaken te wijten was.

H. K.